

ГРОШОВО-КРЕДИТНА, ІНВЕСТИЦІЙНА ТА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА

УДК 336.1

Т.Д. Косова

доктор економічних наук, професор

І.А. Ангеліна

кандидат економічних наук, доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

КОДЕКС ФІСКАЛЬНОЇ ПРОЗОРОСТІ: ІНІЦІАТИВИ МВФ

Розглянуто еволюцію впровадження Кодексу належної практики щодо забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері, розробленого МВФ, у трьох редакціях. Систематизовано принципи забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері: інституціонально-правові засади (відділення сектора органів державного управління, чітке визначення й оприлюднення функції управління в межах державного сектора; чітка й відкрита правова, нормативна й адміністративна система формування доходів і витрат бюджету); відкритість бюджетних процесів (наявність і дотримання встановленого графіка підготовки бюджету, чіткі процедури виконання і моніторингу бюджету й бюджетної звітності); доступність інформації для громадськості (оприлюднення вичерпної інформації про минулий, поточний і прогнозований стан бюджетно-податкової сфери і про основні фіскальні ризики; доступна і зрозуміла форма висвітлення податково-бюджетної інформації; своєчасне звітування і публікація податково-бюджетної інформації); гарантії достовірності бюджету (відповідність податково-бюджетних даних міжнародним стандартам якості; забезпечення дієвого внутрішнього контролю за діяльністю в бюджетно-податковій сфері; перевірка податково-бюджетної інформації вищими органами державного фінансового контролю). Визначено основні напрями вдосконалення оцінювання фіскальної прозорості. Формалізовано концептуальну схему механізму оцінювання державних витрат і фінансової підзвітності.

Ключові слова: прозорість, фіскальна, кодекс, впровадження, ініціативи, МВФ.

І. Вступ

Реалізація принципів ефективного управління державними фінансами і забезпечення підзвітності урядів вимагатиме відповідного інформаційного забезпечення. Підвищення міри фіскальної прозорості допомагає створити умови для прийняття інформованих економічних рішень, сформуванню достовірне уявлення про стан державних фінансів, відповідні перспективи й ризики. Проблеми функціонування державних фінансів привертають увагу багатьох учених. Стаття О.А. Швагер присвячена дослідженню питання визначення поняття "державна казна", його правового режиму та співвідношення з іншими суміжними фінансово-правовими категоріями [1, с. 65].

У наукових працях О.В. Дейнеки, Н.А. Дехтяр, Т.В. Турченко, А.Ю. Третяк досліджено теоретичні та практичні засади оцінювання ефективності функціонування фінансів державного сектора економіки [2; 3], обґрунтовано місце фінансів державного сектора економіки в системі державних фінансів

України [4], досліджено види суб'єктів державного сектора, проаналізовано та узагальнені їх класифікаційні ознаки, а також запропоновано виділення у складі державного сектора економіки державного унітарного й державного корпоративного секторів [5]. Дисертаційна робота Д.М. Дмитренко присвячена розвитку теоретичних і методичних основ реструктуризації фінансової системи, розробці методичних підходів і практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток фінансової системи країни в контексті глобалізації [6]. Вченими узагальнено зарубіжний досвід функціонування державних фінансів на прикладі Республіки Болгарія [7], Республіки Польща [8], досліджено стан відповідності реалізації бюджетної політики України у сфері формування та використання державних видатків принципам організації бюджетних відносин європейського співтовариства [9], розглянуто шляхи подолання вертикальних фінансових дисбалансів у зарубіжних країнах, на цій основі запропоновано заходи щодо покращення дієвості механізму фінансового вирівнювання в Україні [10]. У статті М.І. Макаренко викладено основні вимоги до

дотримання стандартів і норм статистики державних фінансів, сформульовані Міжнародним валютним фондом для України та інших перехідних країн [11, с. 115].

Утім, високо оцінюючи здобутки вказаних авторів, слід зазначити, що недостатньо уваги приділено проблемам поширення ініціатив МВФ щодо підвищення фіскальної прозорості.

II. Постановка завдання

Метою статті є узагальнення рекомендацій МВФ щодо забезпечення прозорості бюджетно-податкової сфери як основи ефективного функціонування державних фінансів. Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: розглянути еволюцію впровадження Кодексу належної практики із забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері, зміст основних редакцій, визначити основні напрями вдосконалення оцінювання фіскальної прозорості, формалізувати концептуальну схему механізму оцінювання державних витрат і фінансової підзвітності.

III. Результати

У 1998 р. Міжнародний валютний фонд (МВФ) представив Кодекс належної практики щодо забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері¹, результатом чого стала добровільна програма щодо підготовки оцінок прозорості в бюджетно-податковій сфері, названих модулями. Ідея прийняття Кодексу полягала в тому, що прозорість у бюджетно-податковій сфері є ключовою складовою належного управління, яке відіграє ключову роль у досягненні макроекономічної стабільності і високоякісного зростання. В основі переглянутих редакцій Кодексу й Керівництва 2007 р. щодо забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері [12] лежать такі принципи: по-перше, надання вичерпної та надійної інформації про минулу, поточну й майбутню діяльність органів державного управління, її доступність сприяє прийняттю більш обґрунтованих і якісних економічних рішень, допомагає

виявити потенційні ризики для перспективного стану бюджетно-податкової сфери, скорегувати податково-бюджетну політику у відповідь на зміни економічних умов і, відповідно, зменшити частоту й гостроту криз; по-друге, забезпечення підзвітності органів державного управління за вибрані ними заходи політики перед громадянами; по-третє, отримання доступу до міжнародних ринків капіталу на сприятливіших умовах. Посилення контролю з боку громадянського суспільства й міжнародних ринків ще більше сприяє реалізації першої мети, створюючи в органів державного управління стимули для проведення зваженої економічної політики й досягнення більшої фінансової стабільності. У табл. 1 наведено принципи забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері.

Усі країни мають забезпечувати прозорість у бюджетно-податковій сфері на основі принципів чіткої формалізації інституціонально-правових засад, відкритості бюджетних процесів, доступності інформації для громадськості й гарантій достовірності бюджету.

Кодекс визначає належну практику, здійснювати яку в змозі країни, незалежно від рівня економічного розвитку. Кодекс є одним з 12 фінансових стандартів, визнаних міжнародним співтовариством, за якими готуються Доповіді про дотримання стандартів і кодексів (Reports on the Observance of Standards and Codes, ROSCs). Окрім питань прозорості в бюджетно-податковій сфері, МВФ розробив стандарти, що стосуються даних, а також прозорості грошово-кредитної і фінансової політики, оскільки ці сфери тісно пов'язані між собою, а іноді перетинаються. Дотримання державою-членом стандартів щодо прозорості доповнює собою здійснюваний МВФ нагляд, який передбачає моніторинг і консультації з офіційними органами країни з широкого кола питань економічної політики для оцінювання чинників економічної уразливості.

Таблиця 1

Принципи забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері (побудовано за даними [12])

1. Інституціонально-правові засади
1.1 Відділення сектора органів державного управління від іншої частини державного сектора й від іншої економіки, чітке визначення й оприлюднення функцій управління у межах державного сектора
1.2 Чітка і відкрита правова, нормативна й адміністративна система формування доходів і витрат бюджету
2. Відкритість бюджетних процесів
2.1 Наявність і дотримання встановленого графіка підготовки бюджету, зміст якого має узгоджуватися із цілями макроекономічної і податково-бюджетної політики
2.2 Чіткі процедури виконання й моніторингу бюджету та бюджетної звітності
3. Доступність інформації для громадськості
3.1 Оприлюднення вичерпної інформації про минулий, поточний і прогнозований стан бюджетно-податкової сфери і про основні фіскальні ризики
3.2 Доступна і зрозуміла форма висвітлення податково-бюджетної інформації
3.3 Своєчасне звітування і публікація податково-бюджетної інформації
4. Гарантії достовірності бюджету
4.1 Відповідність податково-бюджетних даних міжнародним стандартам якості
4.2 Забезпечення дієвого внутрішнього контролю за діяльністю в бюджетно-податковій сфері
4.3 Перевірка податково-бюджетної інформації вищими органами державного фінансового контролю

Мета ROSCs щодо бюджетно-податкової сфери – виявити сильні сторони й вразливі місця для встановлення пріоритетних завдань зі зміцнення фіскальних інститутів країни. Ці доповіді виявляють важливі фіскальні ризики й підвищують обізнаність про них, відіграючи корисну роль у процесі нагяду. Світова практика переконує, що оцінки й рекомендації, що містяться в ROSCs стосовно бюджетно-податкової сфери, виявилися корисними органам державного управління у визначенні своїх потреб у зміцненні потенціалу й тим самим перетворилися на важливе джерело інформації для встановлення пріоритетів щодо напрямів можливої технічної допомоги з боку МВФ та інших організацій, що надають таку допомогу.

ROSCs стосовно бюджетно-податкової сфери готуються за запитом офіційних органів країни. З 1999 р. МВФ провів 111 таких оцінок у 94 країнах світу, у т. ч. 6 в Україні: банківський нагляд (листопад 2003 р.), поширення даних (серпень 2003 р.), фінансова прозорість (вересень 1999 р., квітень 2004 р.), прозорість грошово-фінансової політики (листопад 2003 р.), платіжні системи (листопад 2003 р.) [13]. Рішення про підготовку й публікацію ROSCs приймаються добровільно і свідчать про намір країни поліпшити прозорість у бюджетно-податковій сфері. Такі поліпшення можуть періодично відзначатися в публікованих оновленнях доповідей або повторних оцінках прозорості в бюджетно-податковій сфері і підкріплюватися позитивною реакцією на ці доповіді з боку приватних ринків і донорів. Загально визнано, що це сприяє підвищенню довіри суспільства до управління державними фінансами, а більш інформоване громадянське суспільство здатне приймати і просувати ефективніші рішення в податково-бюджетній сфері.

З часу першого видання в 1998 р. і останнього оновлення в 2007 р. Кодекс належної практики щодо забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері МВФ і супутнє керівництво є центральними ланками в глобальній архітектурі стандартів фіскальної прозорості. За період з кінця 1990-х рр. відчутні значні поліпшення охоплення, якості і своєчасності надання інформації про державні фінанси, але криза, що вибухнула у 2008 р., виявила істотні недоліки, навіть у країнах з розвинутою економікою, в розумінні стану державних фінансів і відповідних перспектив і ризиків. У недавньому документі МВФ з питань політики підкреслено необхідність зміцнення чинних стандартів фіскальної прозорості й механізмів моніторингу, включаючи Кодекс прозорості в бюджетно-податковій сфері та інструменти оцінювання, з урахуванням уроків кризи й для запобігання поверненню до непрозорої бюджетної практики в майбутні періоди.

Протягом 1 півріччя 2013 р. МВФ проводив консультації з урядами, групами громадянського суспільства, академічними колами й учасниками фінансових ринків щодо шляхів зміцнення стандартів фіскальної прозорості та інструментів її оцінювання. Коментарі, отримані в процесі цього першого раунду консультацій, відбиті у випущеному 1 липня 2013 р. проекті переглянутого Кодексу. У межах цього нового раунду консультацій з громадськістю МВФ просить додаткові відгуки, які будуть враховані при підготовці остаточного варіанта Кодексу [14]. Переглянутий Кодекс покликаний підвищити рівень розробки і проведення політики підзвітності у використанні державних коштів, посилити стандарти фіскальної звітності з урахуванням уроків недавньої економічної кризи, виявити й усунути пропуски в публікованій фіскальній інформації, а також сприяти підвищенню міри фіскальної прозорості в країнах з будь-яким рівнем розвитку. Ці зміни покликані дати органам державного управління, громадянам і учасникам ринків повніше уявлення про стан державних фінансів.

Фіскальна прозорість – повнота, ясність, достовірність, своєчасність і актуальність публікованої інформації про стан державних фінансів у минулому, в поточному і майбутньому часі – є найважливішим елементом у розробці і проведенні дієвої бюджетно-податкової політики. Серед найбільш досліджених зв'язок між фіскальною прозорістю, бюджетними результатами й уявленнями про платоспроможність бюджету [15].

Пропонована структура і зміст переглянутого Кодексу прозорості в бюджетно-податковій сфері за низкою аспектів відрізняються від чинного Кодексу. Конкретніше, новий Кодекс має такі особливості:

- більше уваги приділено продуктам бюджетної звітності. Чимало принципів Кодексу 2007 р. ґрунтувалися на чіткості юридичних, інституціональних і процедурних механізмів фіскальної звітності. У переглянутому Кодексі більшість цих принципів збережені, але перероблені з акцентом на якість самої фіскальної звітності як об'єктивної основи для оцінювання рівня фактичної прозорості. З цією метою переглянутий Кодекс будується на трьох ключових аспектах розкриття бюджетної інформації: бюджетній звітності, прогнозуванні і складанні бюджету; аналізі бюджетних ризиків і управлінні ними;
- виділено питання, що мають найважливіше значення для розробки і проведення макроекономічної політики, зокрема оцінювання державних витрат і фінансової підзвітності (Public Expenditure and Financial Accountability, PEFA), аналіз бюджетних ризиків і управління ними.

- Водночас у переглянутому проекті Кодексу відсутні принципи Кодексу 2007 р., що стосуються, наприклад, зайнятості в державному секторі, закупівель і процедур внутрішнього аудиту, оскільки ці питання, що мають більше управлінський характер, охоплені конкретними показниками діяльності в основі PEFA, яка є розвитком програм управління публічними фінансами (The public financial management, PFM), системи оцінювання ефективності (Performance Measurement Framework, PMF). В основі PEFA лежить оцінювання загальної бюджетної дисципліни, стратегічного розподілу ресурсів, ефективного використання ресурсів для надання послуг;
- засвоєно уроки кризи завдяки розширенню інституціонального охоплення бюджетної звітності, повнішої інформації про державні баланси активів і пасивів, частішому і своєчасному наданню бюджетної інформації, вдосконаленню аналізу бюджетних ризиків, активному фіскальному нагляду за субнаціональними структурами й державними корпораціями, більшій узгодженості бюджетних прогнозів, бюджетних звітів, що готуються впродовж року, і бюджетних даних на кінець року;
 - передбачає диференційовану практику. У Кодексі 2007 р. було встановлено єдиний стандарт належної практики в кожній сфері, тоді як в переглянутому Кодексі є відмінності між базовою, належною і передовою практикою за кожним з його 45 принципів. Це дає змогу країнам визначити низку досяжних орієнтирів на шляху до повної відповідності передовим міжнародним стандартам;
 - містить кількісні індикатори фіскальної прозорості для ретельнішого аналізу якості публікованих бюджетно-податкових даних і наявних недоліків у практиці фіскальної прозорості: показники рівня охоплення бюджетної звітності, надійності бюджетних прогнозів і розміру, не відображених у звітності умовних зобов'язань.
- Кодекс прозорості в бюджетно-податковій сфері також є основою для нової оцінки фіскальної прозорості (ОФП), яка вводиться замість ROSCs стосовно бюджетної сфери й дає змогу країнам отримати більш аналітичні, порівняльні оцінки своєї практики забезпечення фіскальної прозорості, які слугують керівництвом до дії. Нова ОФП містить такі основні нововведення:
- доступніша форма оцінювання: звіти ОФП містять набір зведених “теплових карт”, які дають країнам чітку картину їх сильних сторін і аспектів, що вимагають доопрацювання у сфері фіскальної прозорості щодо принципів і практики Кодексу і тим самим дають їм змогу порівню-

вати свої результати з іншими країнами, а також визначати потреби у проведенні реформ;

- ретельніший аналіз: основна увага приділяється достатності і якості бюджетних даних, що надаються, і величині наявних недоліків на основі кількісних індикаторів фіскальної прозорості, що містяться в Кодексі;
- належна послідовність плану дій із забезпечення фіскальної прозорості: визначення конкретних кроків, які країні необхідно здійснити в середньостроковій перспективі для проведення найважливіших реформ, необхідних у сфері фіскальної прозорості;
- оцінки трьох самостійних модулів: бюджетна звітність, прогнозування і складання бюджету, аналіз ризиків та управління ризиками. Ці модулі можуть заповнюватися незалежним чином, що забезпечує можливість для більш цілеспрямованого оцінювання, орієнтованого на найбільш актуальні питання прозорості в країні.

Після оприлюднення проекту Кодексу МВФ на пілотній основі проводить нові ОФП серед країн з розвинутою економікою, країн з ринком, що формуються, і країн з низькими рівнем розвитку в Європі й Латинській Америці, і результати цих оцінок використовують для подальшого вдосконалення принципів і практики в проекті переглянутого Кодексу. МВФ планує опублікувати підсумкові доповіді за цими пілотними оцінками з дозволу офіційних органів відповідних країн.

Окремо зауважимо про призначення PEFA, яка має такі цілі: надання достовірної інформації про виконання системами, процесами й установами протягом тривалого часу вимог управління державними фінансами (PFM); внесок у процес реформування державного управління шляхом визначення, якою мірою реформи підвищують продуктивність, ідентифікації успіху реформ та їх продовження; сприяння гармонізації діалогу з ефективності PFM, потреб у реформуванні та донорської підтримки між урядом і донорами навколо загальної оцінки ефективності управління державними фінансами на основі скорочення операційних витрат для урядів країн.

Структура PEFA була створена як аналітичний інструмент високого рівня, який складається з набору 31 індикаторів і опорного звіту про виконання PFM, в якому міститься огляд виконання системи управління державними фінансами країни (див. рис.). Механізм PEFA дає змогу провести надійну, всеосяжну діагностику на основі фактичних даних, які можна порівнювати з часом для моніторингу результатів зусиль щодо реформування суспільного управління державними фінансами.

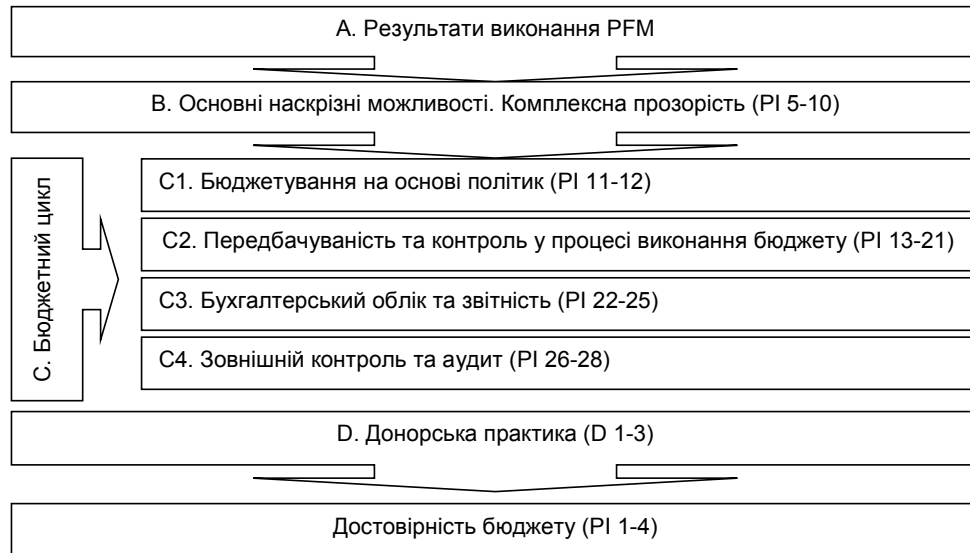

Рис. Концептуальна схема механізму оцінювання ефективності PEFA*
*розроблено автором

Такий механізм можуть використовувати органи державного управління для внутрішніх оцінок у країні, а також зовнішні агентства через забезпечення узгодження та стандартизації запитуваної інформації і загальної інструментарій оцінювання.

IV. Висновки

1. Розглянуто еволюцію впровадження Кодексу належної практики щодо забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері в редакціях 1998 р., 2007 р., 2013 р. Встановлено, що основними змінами в останній редакції Кодексу є: запровадження механізму оцінювання державних витрат і фінансової підзвітності (Public Expenditure and Financial Accountability, PEFA), диференційована практика оцінювання дотримання принципів фіскальної прозорості, заміна Доповіді про дотримання стандартів і кодексів (Reports on the Observance of Standards and Codes, ROSCs) оцінкою фіскальної прозорості (ОФП).

2. Основними напрямками вдосконалення ОФП: доступна форма оцінювання (набір зведених "теплова карта"), ретельніший аналіз, належна послідовність плану дій із забезпечення фіскальної прозорості; оцінювання трьох самостійних модулів: бюджетна звітність, прогнозування і складання бюджету, аналіз ризиків і управління ризиками.

3. Формалізовано концептуальну схему механізму оцінювання ефективності PEFA. Забезпечуючи загальний пул інформації для вимірювання та моніторингу управління державними фінансами, зростання продуктивності і створення загальної платформи для діалогу про реформу PFM, підхід PEFA сприятиме розвитку ефективних систем управління державними фінансами країн світу.

Перспективами подальших досліджень є розробка рекомендацій щодо адаптації ме-

ханізму оцінювання ефективності PEFA до умов бюджетного процесу в Україні.

Список використаної літератури

1. Швагер О.А. Щодо визначення поняття "державна казна" / О.А. Швагер // Правовий вісник УАБС. – 2013. – № 2 (9). – С. 62–65.
2. Дейнека О.В. Ефективність функціонування фінансів державного сектора економіки України: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / О.В. Дейнека; Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми: [Б.В.], 2010. – 220 с.
3. Турченко Т.В. Проблеми сучасної фінансової системи України та пропозиції щодо її ефективного економічного розвитку / Т.В. Турченко, А.Ю. Третяк // Економічний аналіз. – 2012. – Вип. 11. – С. 255–258.
4. Дехтяр Н.А. Основи функціонування фінансів державного сектора як складової фінансової системи / Н.А. Дехтяр, О.В. Дейнека // Вісник Української академії банківської справи. – 2009. – № 1(26). – С. 58–64.
5. Дейнека О.В. Систематизація суб'єктів державного сектора економіки України / О.В. Дейнека // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 199–206.
6. Дмитренко Д.М. Реструктуризація фінансової системи України під впливом глобалізації: дис. ... канд. економ. наук: спец. 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Д.М. Дмитренко. – Суми: УАБС НБУ, 2010. – 235 с.

7. Дудченко В.Ю. Особливості реформування та сучасні проблеми функціонування державних фінансів Республіки Болгарія / В.Ю. Дудченко // Актуальні питання економічних наук: зб. матер. IV Міжнарод. наук.-практ. конф. (16–17 травня 2014 р.) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. У 4 ч. – Донецьк: ГО “СІЕУ”, 2014. – Ч. 2. – С. 103–105.
8. Дудченко В.Ю. Сучасний стан та структура державних фінансів Республіки Польща // Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. – Одеса: Гельветика, 2014. – Т. 19. – Вип. 1/2. Економіка. – С. 98–102.
9. Боярко І. Аналіз бюджетної політики країн ЄС та України у сфері формування та використання державних видатків [Текст] / І. Боярко, Н. Дехтяр, О. Дейнека // Вісник НБУ. – 2013. – № 9. – С. 17–21.
10. Козенко А.О. Зарубіжний досвід вертикального фінансового вирівнювання та його застосування в Україні [Текст] / А.О. Козенко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць: заснований у 1999 р. / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2013. – Вип. 37. – С. 266–272.
11. Макаренко М.І. Деякі аспекти забезпечення прозорості бюджетного процесу в Україні [Текст] / М.І. Макаренко // Фінансові важелі економічного зростання України на сучасному етапі / Буковинський державний фінансово-економічний інститут. – Чернівці, 2000. – Вип. 1. Ч. 1. – С. 112–116.
12. Руководство по обеспечению прозрачности в бюджетно-налоговой сфере. (МВФ, 2007 год) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.imf.org/external/np/fad/trans/rus/manualr.pdf>.
13. Reports on the Observance of Standards and Codes (ROSCs). Ukraine [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/NP/rosc/rosc.aspx?sortBy=CountryName&sortVal=U>
14. Draft Fiscal Transparency Code [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/np/exr/consult/2013/fisctransp/pdf/070113.pdf>.
15. IMF Strengthens Fiscal Transparency Code. IMF Survey online. July 1, 2013 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2013/POL061713A.htm>.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2014.

Косова Т.Д., Ангелина И.А. Кодекс фискальной прозрачности: инициативы МВФ

Рассмотрена эволюция внедрения Кодекса надлежащей практики по обеспечению прозрачности в бюджетно-налоговой сфере, разработанного МВФ, в трех редакциях. Систематизированы принципы обеспечения прозрачности в бюджетно-налоговой сфере: институционально-правовые принципы (отделение сектора органов государственного управления, четкое определение и обнародование функций управления в рамках государственного сектора; четкая и открытая правовая, нормативная и административная система формирования доходов и расходов бюджета); открытость бюджетных процессов (наличие и соблюдение установленного графика подготовки бюджета, четкие процедуры выполнения и мониторинга бюджета и бюджетной отчетности); доступность информации для общественности (обнародование исчерпывающей информации о прошлом, текущем и прогнозируемом состоянии бюджетно-налоговой сферы и об основных фискальных рисках; доступная и понятная форма представления налогово-бюджетной информации; своевременная отчетность и публикация налогово-бюджетной информации); гарантии достоверности бюджета (соответствие налогово-бюджетных данных международным стандартам качества; обеспечение действенного внутреннего контроля деятельности в бюджетно-налоговой сфере; проверка налогово-бюджетной информации высшими органами государственного финансового контроля). Определены основные направления усовершенствования оценки фискальной прозрачности. Формализована концептуальная схема механизма оценки государственных расходов и финансовой подотчетности.

Ключевые слова: прозрачность, фискальная, кодекс, внедрение, инициативы, МВФ.

Kosova T., Anhelina I. Fiscal Transparency Code: initiatives of IMF

The evolution of introduction of Code of the proper practice is considered on providing of transparency in a budgetary – tax sphere, worked out IMF, in three releases. Principles of providing of transparency are systematized in a budgetary-tax sphere: institutional-legal principles (separation of state administration organs sector, clear determination and promulgation of management function within the framework of state sector; clear and open legal, normative and administrative system of forming of budget profits and charges); openness of budgetary processes (presence and observance of the set chart of budget preparation, clear procedures of implementation and monitoring of budget

and budgetary accounting); availability of information for public (promulgation of exhaustive information about the past, current and forecast status of budgetary-tax sphere and about basic fiscal risks; accessible and clear form of presentation of tax and budget information; timely accounting and publication of tax and budget information); guarantees of authenticity of budget (accordance of tax and budget data to the international standards of quality; providing of effective internal control of activity is in a budgetary-tax sphere; verification of tax and budget information the higher organs of state financial control). Basic directions of improvement of estimation of fiscal transparency are certain. The conceptual chart of mechanism of estimation of the government spending and financial accountability is formalized.

Key words: *transparency, fiscal, code, introduction, initiative, IMF.*